

2. ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

2.4.1 BOLEZNI OBTOČIL (BOLEZNI SRCA IN OŽILJA)

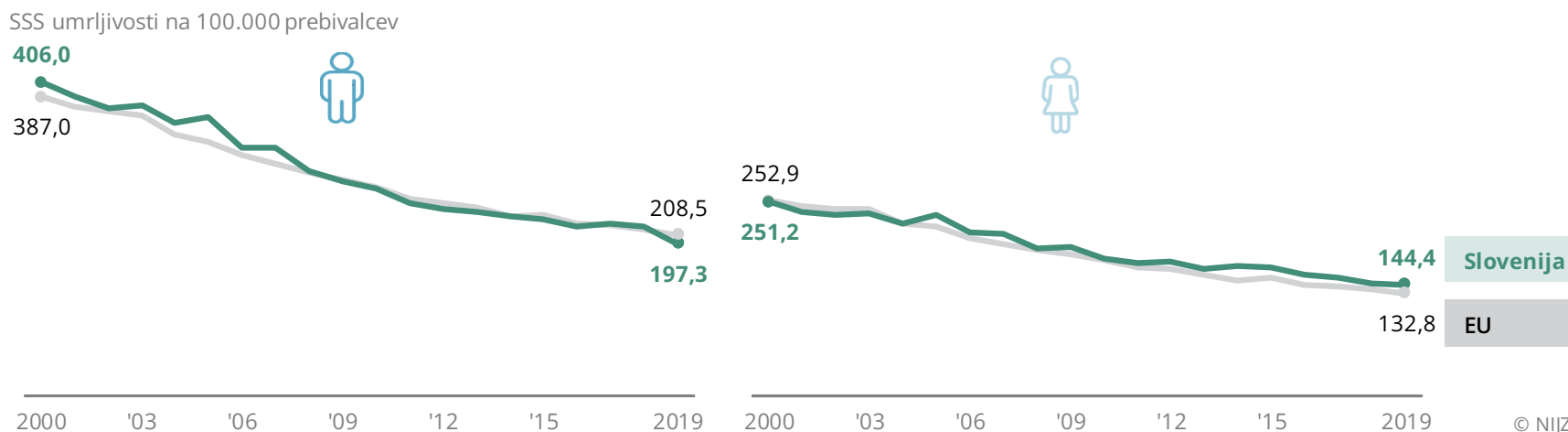
Kljub znatnemu upadu v zadnjih desetletjih bolezni obtočil ostajajo najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji, v letu 2021 so predstavljale 33 % vseh smrti (pri ženskah 38 %, pri moških 27 %). Od leta 2009 pri moških bolezni obtočil niso več najpogostejši vzrok smrti, temveč so na 2. mestu, za neoplazmami.

Najpogostejši smrtni bolezni srca sta akutni miokardni infarkt (imenovan tudi srčni infarkt ali srčna kap) in srčna odpoved, medtem ko je med možganskožilnimi boleznimi največ smrti zaradi možganske kapi. Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil je v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja v Sloveniji presegala povprečje EU, vendar se je pri obeh spolih ta razlika zmanjševala in je od leta 2000 na ravni evropskega povprečja.

Najpogostejše bolezni srca so ishemična bolezen srca (vključno z akutnim miokardnim infarktom, AMI), motnje srčnega ritma, srčna odpoved (popuščanje srca) ter bolezni srčnih zaklopk. Med možganskožilnimi (cerebrovaskularnimi) boleznimi je najpogostejša možganska kap

(cerebrovaskularni insult, CVI), ki je lahko posledica motenj dotoka krvi v možgane ali možganske krvavitve. Zelo pogosta bolezen obtočil je tudi hipertenzija (visok krvni tlak), ki je tudi dejavnik tveganja za bolezni obtočil. Znižanje stopnje umrljivosti za boleznimi obtočil je znatno pripomoglo k podaljšanju pričakovane življenjske dobe, kar pripisujemo zmanjšanju nekaterih dejavnikov tveganja, npr. kajenja, preprečevanju akutnih dogodkov (AMI in CVI) z nadzorom vrednosti krvnega tlaka, krvnega sladkorja in krvnih maščob z zdravljenjem in izboljšani tehnologiji zdravljenja in ukrepanja ob akutnih dogodkih. Vendar pa možnosti za nadaljnje zmanjševanje ovira porast nekaterih drugih dejavnikov tveganja, kot sta debelost in sladkorna bolezen.

2.4.1 Slika 1: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija in EU, 2000–2019

Viri: WHO European Data Warehouse, <https://dw.euro.who.int>, 3. 11. 2022

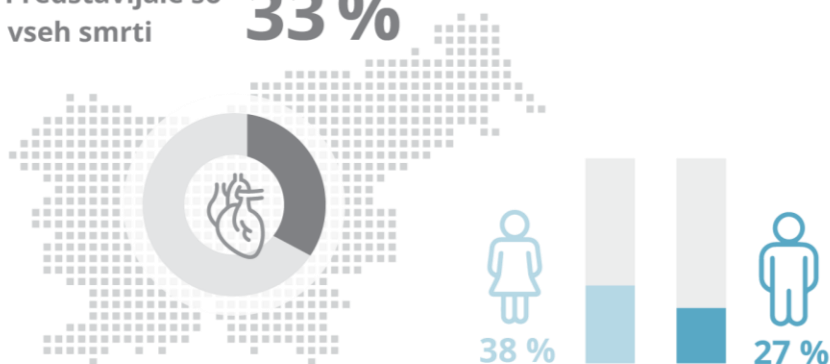

BOLEZNI OBTOČIL 2021

7.568 umrlih
35.426 hospitalizacij
152.894 obiskov v specialistični ambulantni dejavnosti
2.046 oseb vsak dan v povprečju bolniško odsotnih

Bolezni obtočil so najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji.

Predstavljale so **33 %**
vseh smrti

Prezgodnja umrljivost zaradi bolezni obtočil:

516 smrti pred starostjo 65 let ali **15 %** vseh prezgodnjih smrti.

Viri:

Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS) (NIJZ 3)

Evidenca porabe zdravil izdanih na recept (NIJZ 64)

Odsotnost z dela zaradi bolezni obtočil narašča, podaljšuje se povprečno trajanje odsotnosti.

Povprečno trajanje ene odsotnosti

Zdravila za bolezni srca in ožilja so najpogosteje predpisana zdravila v Sloveniji - izdanih je bilo 4,7 milijona receptov v vrednosti 85 milijonov evrov.

26 % vseh receptov

14 % celotne vrednosti izdatkov za zdravila

Dejavniki tveganja

Zvišan krvni tlak
Zvišan krvni sladkor
Kajenje
Telesna neaktivnost
Spol, starost

Zvišane maščobe v krvi
Čezmerna telesna teža
Prekomerno pitje
Stres

2.4.1 Tabela 1: **Umrli zaradi boleznih obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

Stevilo		Starostna skupina							SKUPAJ	
		0-34 let	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85+		
Bolezni obtočil	100-199	M	9	21	105	268	632	1.035	1.116	3.186
		Ž	3	8	32	70	296	1.089	2.884	4.382
Možganskožilne bolezni	160-169	M	3	5	17	44	163	298	247	777
		Ž	1	3	9	14	95	322	650	1.094
Ishemične bolezni srca	120-125	M	2	11	67	158	300	352	252	1.142
		Ž	-	2	16	37	116	221	383	775
Srčna odpoved	150	M	-	-	-	2	16	102	266	386
		Ž	-	-	1	2	11	139	937	1.090
Na 100.000 prebivalcev starostne skupine										
Bolezni obtočil	100-199	M	2,3	12,8	66,9	180,4	530,9	1.847,0	6.906,8	301,1
		Ž	-	5,5	22,0	47,3	228,1	1.351,6	7.375,4	417,8
Možganskožilne bolezni	160-169	M	-	3,1	10,8	29,6	136,9	531,8	1.528,7	73,4
		Ž	-	2,1	6,2	9,5	73,2	399,6	1.662,3	104,3
Ishemične bolezni srca	120-125	M	-	6,7	42,7	106,3	252,0	628,2	1.559,6	107,9
		Ž	-	-	11,0	25,0	89,4	274,3	979,5	73,9
Srčna odpoved	150	M	-	-	-	1,3	13,4	182,0	1.646,2	36,5
		Ž	-	-	-	-	8,5	172,5	2.396,2	103,9

Akutni miokardni infarkt ali srčni infarkt (AMI) in cerebrovaskularni insult ali možganska kap (CVI) sta pomembna vzroka prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom starosti),

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

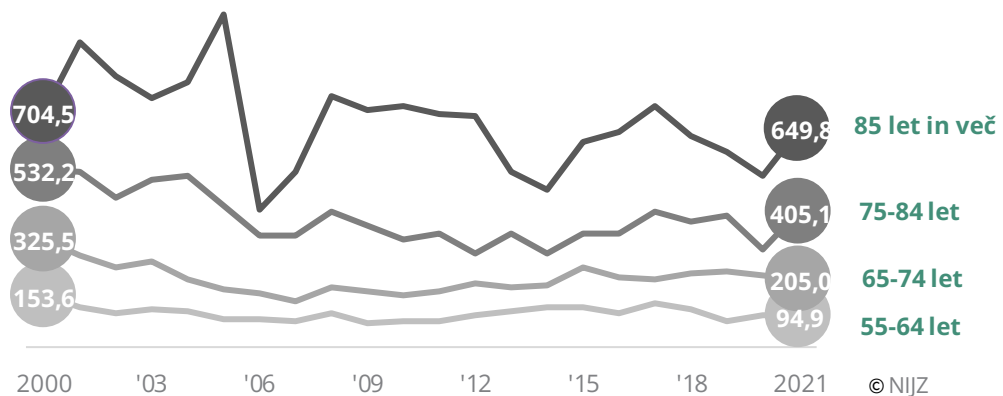
Za boleznimi obtočil je v letu 2021 umrlo več žensk kot moških, pri obeh spolih je bilo **največ oseb v starostni skupini 85 let in več**. Pri ženskah so bile vzrok predvsem srčna odpoved in možganskožilne bolezni, medtem ko so bile pri moških pogosteje vzrok ishemične bolezni srca.

V starostnih skupinah do 84 let je za boleznimi obtočil umrlo več moških. V primerjavi z letom 2020 je prisotna porast stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev pri moških 0-34 let (2,3 v 2021 in 1,0 v 2020) ter pri ženskah 35-44 let (5,5 v 2021 in 2,0 v 2020) in 45-54 let (22,0 v 2021 in 17,9 v 2020).

2.4.1 Slika 2: **Umri zaradi akutnega miokardnega infarkta (AMI) po starostnih skupinah - moški, Slovenija, 2000–2021**

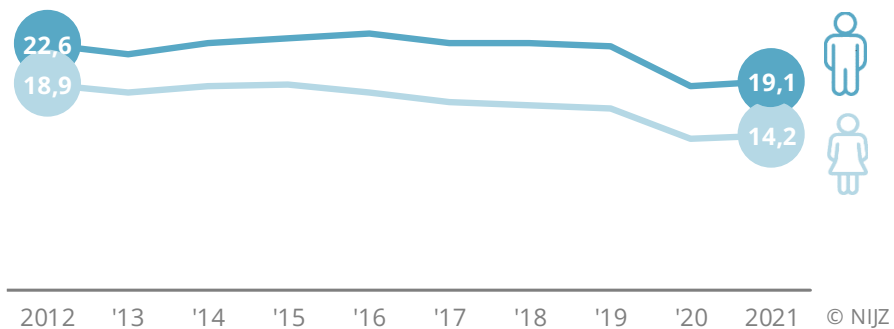
na 100.000 prebivalcev starostne skupine

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Slika 3: **Hospitalizacije¹⁾ zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija 2012–2021**

na 1.000 prebivalcev

Najpogostejši vzroki hospitalizacije zaradi bolezni obtočil:

- ishemične bolezni srca,
- srčna odpoved,
- možganskožilne bolezni in
- motnje srčnega ritma.

¹⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

2.4.1 Tabela 2: **Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

		Starostna skupina						SKUPAJ	
		0-34 let	35-44	45-54	55-64	65-74	75+		
Število¹⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	722	749	1.686	4.054	6.633	6.589	20.433
		Ž	455	390	742	1.845	3.629	7.932	14.993
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	32	200	670	1.686	2.182	1.519	6.289
		Ž	6	59	178	616	1.007	1.185	3.051
Srčna odpoved	I50	M	15	21	69	273	728	1.505	2.611
		Ž	3	5	19	91	369	2.293	2.780
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	37	69	169	416	822	905	2.418
		Ž	25	47	91	227	530	1.314	2.234
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	117	104	214	434	731	848	2.448
		Ž	95	42	82	192	484	825	1.720
Na 1.000 prebivalcev starostne skupine²⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	1,8	4,4	10,5	27,0	55,4	91,0	19,1
		Ž	1,2	2,7	5,1	12,4	27,8	66,1	14,2
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	0,1	1,2	4,1	11,2	18,2	21,0	5,9
		Ž	0,0	0,4	1,2	4,1	7,7	9,9	2,9
Srčna odpoved	I50	M	0,0	0,1	0,4	1,8	6,1	20,8	2,5
		Ž	0,0	0,0	0,1	0,6	2,8	19,1	2,6
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	0,1	0,4	1,1	2,8	6,9	12,5	2,3
		Ž	0,1	0,3	0,6	1,5	4,0	10,9	2,1
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	0,3	0,6	1,3	2,9	6,1	11,7	2,3
		Ž	0,3	0,3	0,6	1,3	3,7	6,9	1,6

¹⁾ Vključno s tujci.

²⁾ Brez tujcev.

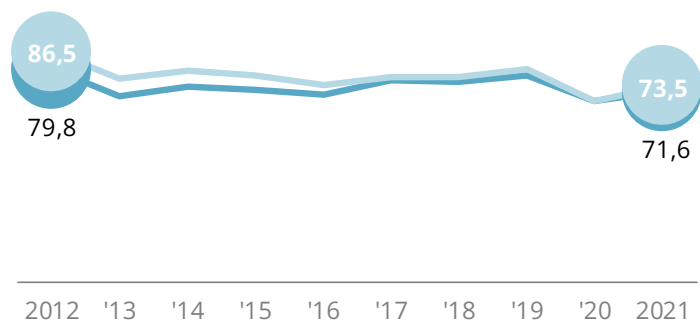
Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

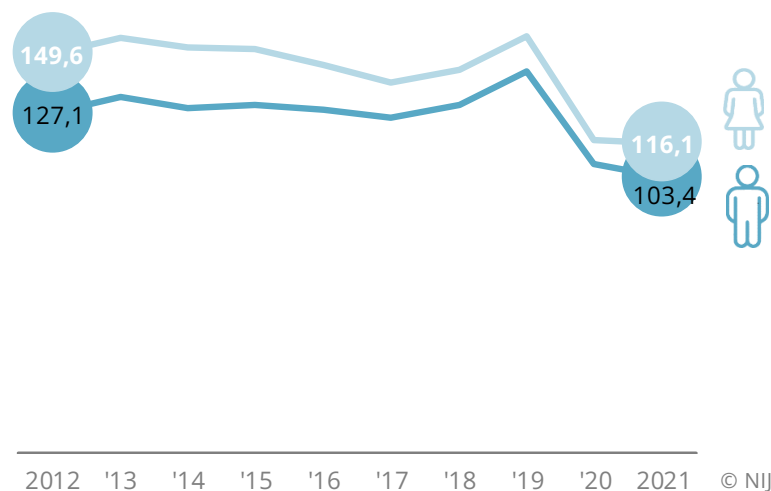
2.4.1 Slika 4: **Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi bolezni obtočil** po spolu, Slovenija, 2012–2021

na 1.000 prebivalcev

**Zunajbolnišnične obravnave -
 specialistična ambulantna dejavnost**

**Zunajbolnišnične obravnave -
 primarna raven¹⁾**

¹⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri:
 Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov
 Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

Najpogostejši razlogi za ambulantni obisk

tako v specialistični zunajbolnišnični obravnavi kot na primarni ravni:

- hipertenzivne bolezni,
- bolezni perifernih žil in
- motnje srčnega ritma.

2.4.1 Tabela 3: **Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi bolezni obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021

na 1.000 prebivalcev starostne skupine

			Starostna skupina						SKUPAJ
			0-29 let	30-39	40-49	50-59	60-64	65+	
Specialistična ambulantna dejavnost									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	8,5	21,5	39,9	77,2	119,4	223,9	71,6
		Ž	7,7	28,8	42,6	67,5	95,4	191,6	73,5
Hipertenzivne bolezni	I10, I11, I13	M	1,4	3,2	7,4	14,9	23,4	33,6	11,8
		Ž	0,8	2,4	5,7	14,2	22,8	39,5	14,3
Bolezni perifernih žil	I70, I80, I83	M	0,7	3,5	7,2	12,7	20,0	30,8	10,6
		Ž	1,0	10,6	14,0	18,9	23,8	33,6	15,9
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	1,1	2,2	4,1	9,5	17,2	44,4	11,9
		Ž	1,2	2,5	3,7	6,5	10,9	36,2	11,4
Primarna raven¹⁾									
Bolezni obtočil	I00-I99	M	9,1	30,2	63,1	127,7	189,6	305,0	103,4
		Ž	9,2	34,2	60,6	109,3	159,7	311,8	116,1
Hipertenzivne bolezni	I10, I11, I13	M	2,6	12,6	35,1	74,7	108,3	135,1	50,7
		Ž	1,2	7,5	25,6	64,4	100,4	157,1	58,3
Bolezni perifernih žil	I70, I80, I83	M	0,6	3,7	7,1	12,4	18,3	30,5	10,4
		Ž	1,4	10,2	13,7	18,5	21,6	37,9	16,7
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	0,9	2,1	3,7	8,5	16,2	39,1	10,6
		Ž	1,1	2,4	3,8	5,5	9,9	34,5	10,8

¹⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri: Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

2.4.1 Tabela 4: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020**

	Zvišan krvni tlak				Zvišane maščobe v krvi				Prebolela srčna kap				Srčno popuščanje				Možganska kap				%
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	
Spol																					
Moški	27,4	28,6	28,4	27,3	23,4	25,7	27,4	30,0	2,5	2,9	3,1	3,0	4,2	4,0	4,1	3,7	1,7	1,9	1,8	1,8	
Zenske	22,7	22,7	21,9	20,6	21,4	23,5	24,6	26,7	1,1	1,3	1,1	1,3	2,9	3,1	3,3	3,7	0,9	1,7	1,4	1,6	
SKUPAJ	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7	
Starostna skupina																					
25-34 let	5,2	6,1	6,0	4,4	4,0	5,3	8,2	7,9	0,0	0,1	0,3	0,1	0,2	0,5	0,8	0,4	0,1	0,5	0,3	0,4	
35-44	11,5	11,7	12,5	9,3	14,2	15,0	18,2	17,7	0,1	0,2	0,7	0,5	1,5	1,1	1,2	0,9	0,3	0,6	0,6	0,5	
45-54	26,9	25,4	21,9	21,5	28,2	30,0	29,5	29,7	1,6	1,9	1,7	1,5	2,1	2,2	2,7	1,5	1,1	1,8	1,7	1,3	
55-64	43,7	44,0	41,2	37,7	38,1	39,4	40,2	43,3	3,6	4,1	3,6	3,4	6,3	5,5	5,1	4,7	2,2	2,8	2,0	2,1	
65-74	52,2	52,4	51,8	51,4	35,6	39,8	36,1	44,9	5,7	5,3	5,1	5,9	11,1	11,7	10,8	12,7	4,1	4,1	4,2	5,0	
Izobrazba																					
Osnovna šola ali manj	37,3	40,2	41,1	39,9	26,9	29,5	30,5	37,5	3,6	4,3	3,9	3,8	7,2	7,6	6,5	9,0	2,7	2,7	2,8	3,7	
Poklicna šola	29,9	31,4	34,2	34,6	25,9	26,3	31,0	33,6	1,9	2,7	3,4	3,3	3,9	4,0	5,4	5,6	1,0	2,4	2,3	2,3	
Srednja šola	21,7	24,1	25,2	25,6	20,3	25,0	25,9	29,0	1,5	1,9	1,7	2,5	2,5	3,1	3,8	3,5	1,1	1,7	1,4	1,5	
Višja šola ali več	16,5	17,1	15,1	14,7	17,5	21,1	21,8	23,7	1,2	1,0	1,2	1,1	2,1	2,0	1,8	1,8	0,7	1,1	1,0	1,2	
ITM																					
18,5-24,9	12,7	13,7	12,7	11,0	14,7	16,8	18,5	19,5	1,0	0,9	1,4	1,2	1,9	2,1	2,2	2,1	0,7	1,2	1,3	1,3	
25-29,9	28,8	29,6	29,3	27,3	26,4	29,0	29,5	32,6	2,2	2,2	2,3	2,6	3,9	3,7	3,7	3,5	1,5	2,1	1,6	1,5	
30 ali več	45,5	45,8	43,6	42,5	29,9	32,9	33,8	36,1	2,7	4,0	3,5	3,0	6,4	6,3	6,6	7,0	2,3	2,6	2,4	2,5	

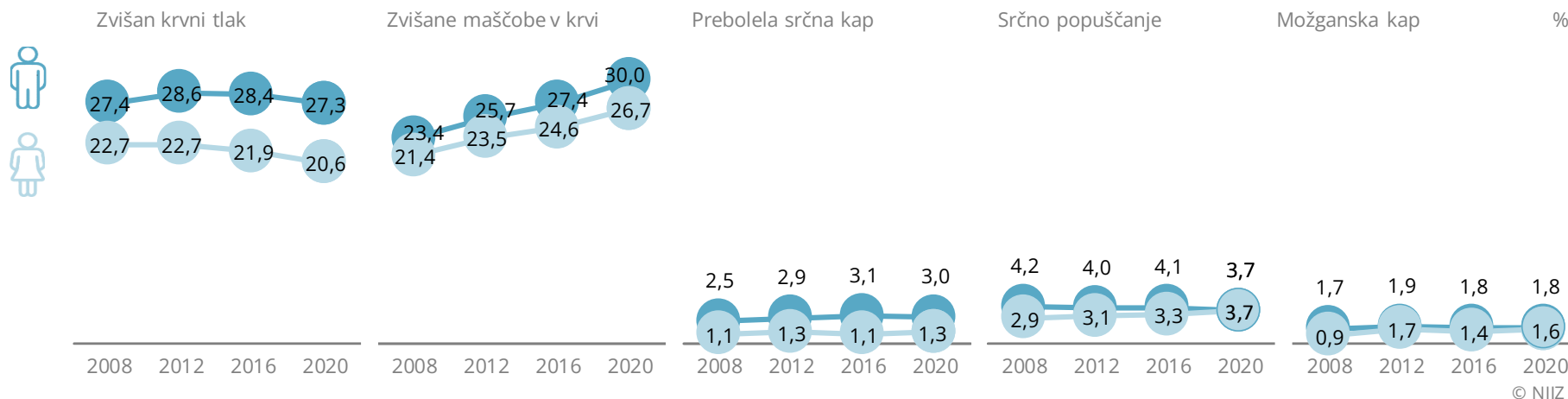
¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

O ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil pogosteje poročajo: **moški** kot ženske, **starejši**, **osebe z nižjo stopnjo izobrazbe** in **osebe z višjim indeksom telesne mase**.

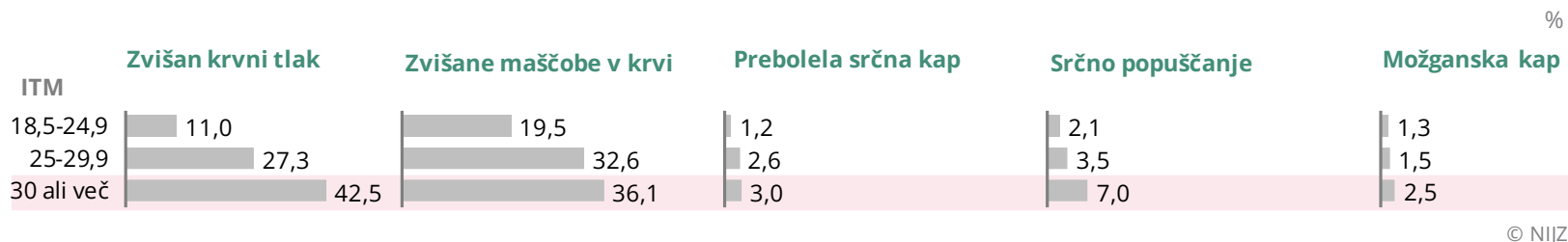
2.4.1 Slika 5: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

2.4.1 Slika 6: Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ glede na ITM, Slovenija, 2020

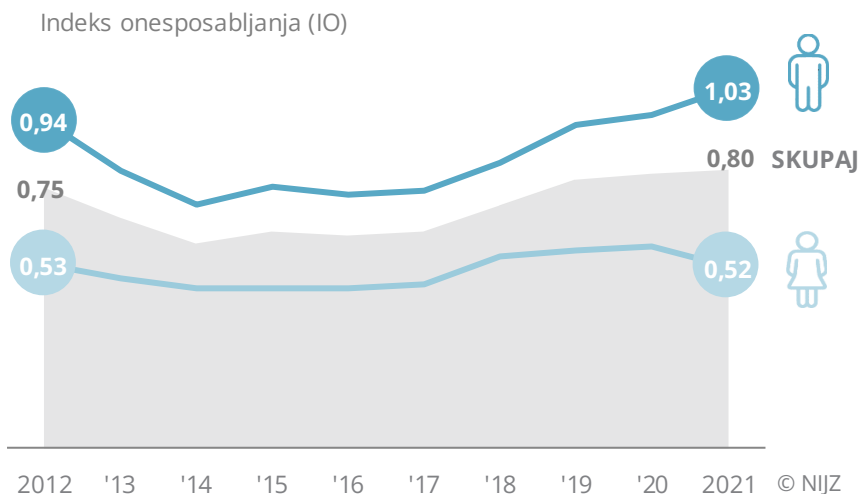
¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2020

Tveganje za zvišan krvni tlak, zvišane maščobe v krvi, srčno kap, srčno popuščanje in možgansko kap je večje pri osebah z višjim indeksom telesne mase.

2.4.1 Slika 7: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDC zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2012–2021

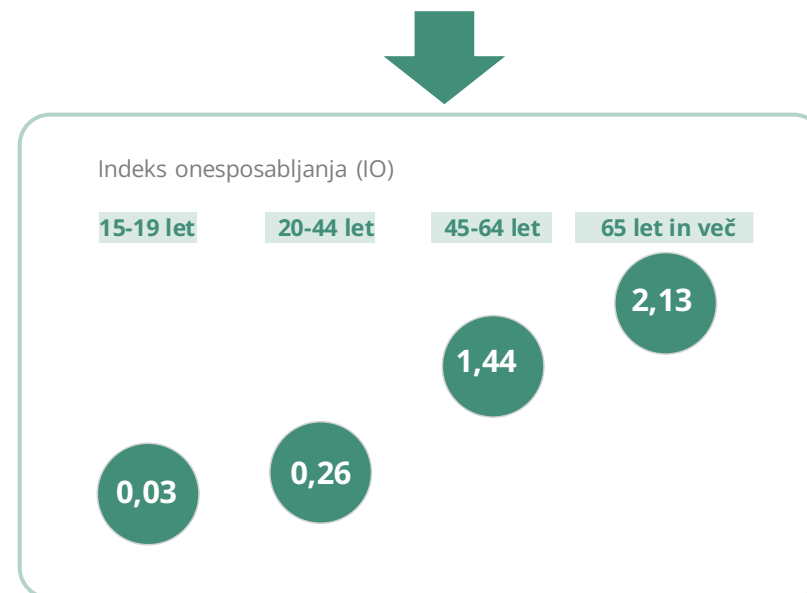
Viri: Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS) (NIJZ 3)

Bolezni obtočil so pogosteje vzrok nezmožnosti za delo pri moških kot pri ženskah.

Od leta 2012 do leta 2014 se je pogostnost odsotnosti z dela zaradi boleznih obtočil **pri moških** izrazito zmanjšala in ohranjala približno enako raven do leta 2017, odkar stalno narašča.

Pri ženskah je bil v obdobju od 2012 do 2017 prisoten manj izrazit upad, v letu 2018 pa je tudi pri ženskah prišlo do porasta, sicer manj izrazitega kot pri moških, vrednost je nato ostala približno enaka v letih 2019 in 2020. V letu 2021 je vrednost ponovno nekoliko upadla.

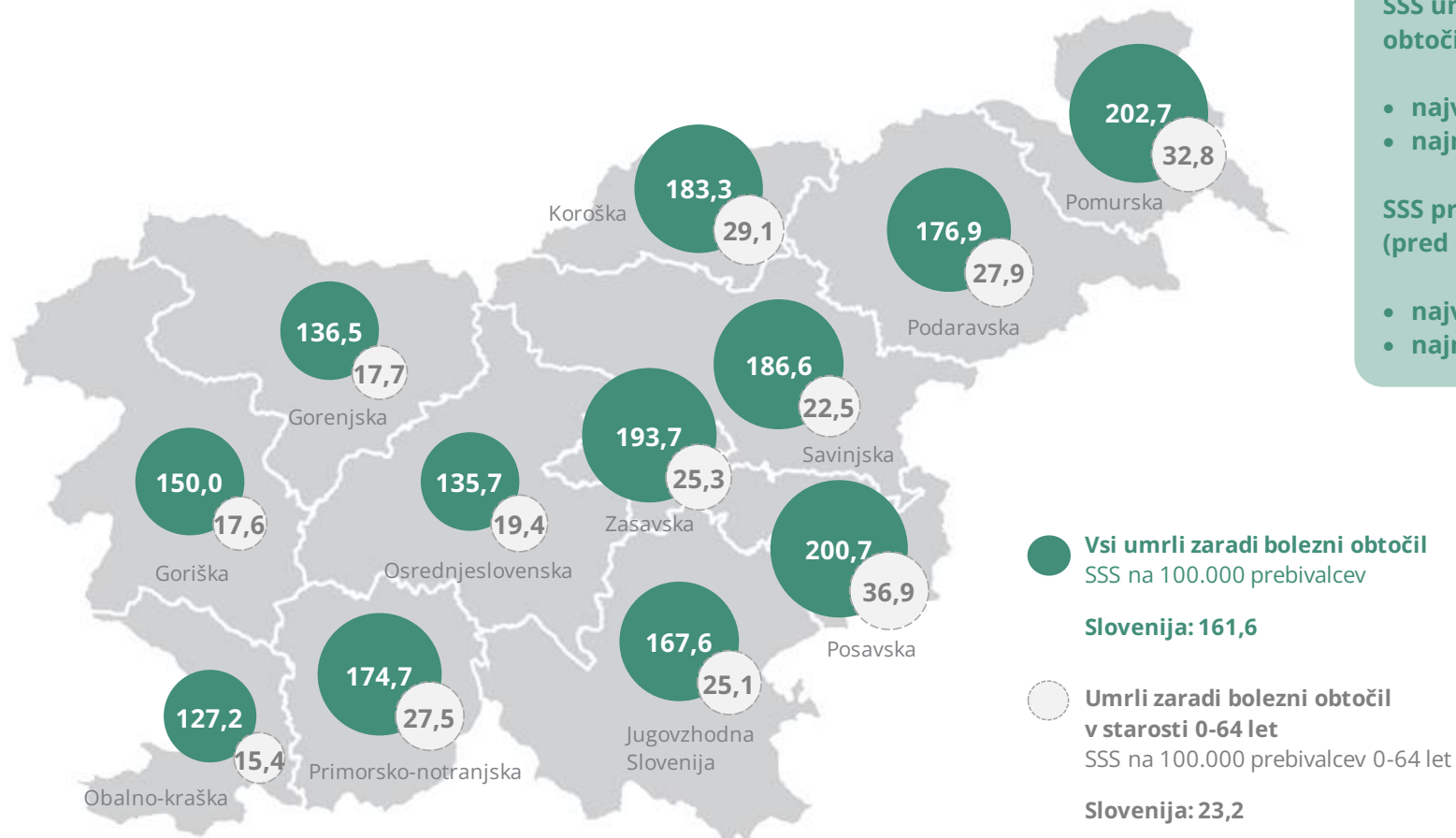
Odsotnost z dela zaradi boleznih obtočil narašča s starostjo, saj je tudi stopnja obolevnosti višja pri višjih starostnih skupinah.

REGIONALNE PRIMERJAVE

2.4.1 Slika 8: *Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2021*

V letu 2021 je bila **SSS umrljivosti za boleznimi obtočil:**

- **najvišja** v pomurski regiji,
- **najnižja** v obalno-kraški regiji.

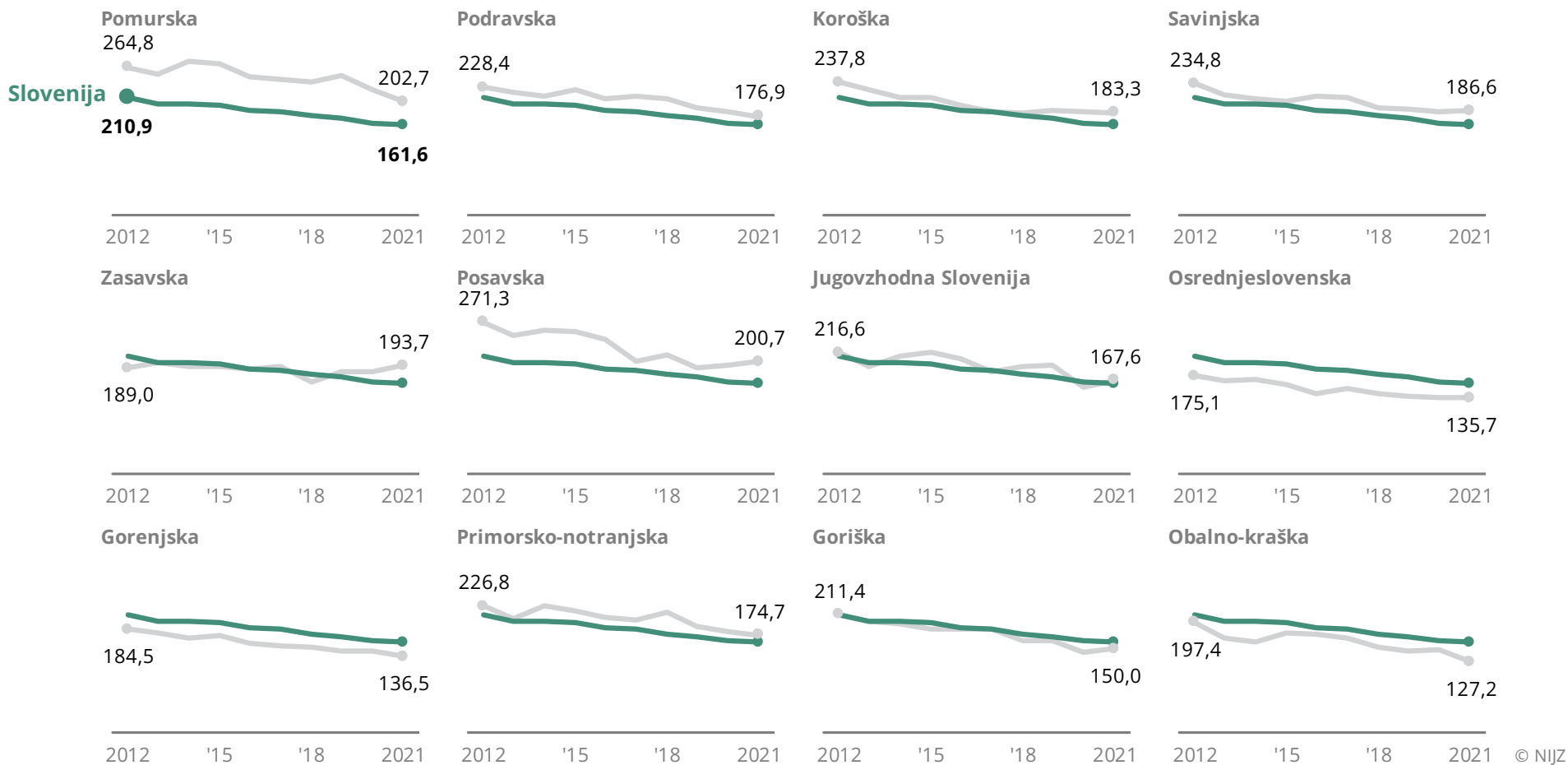
SSS prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom) pa je bila

- **najvišja** v posavski regiji,
- **najnižja** v obalno-kraški regiji.

2.4.1 Slika 9: *Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2012–2021*

SSS na 100.000 prebivalcev

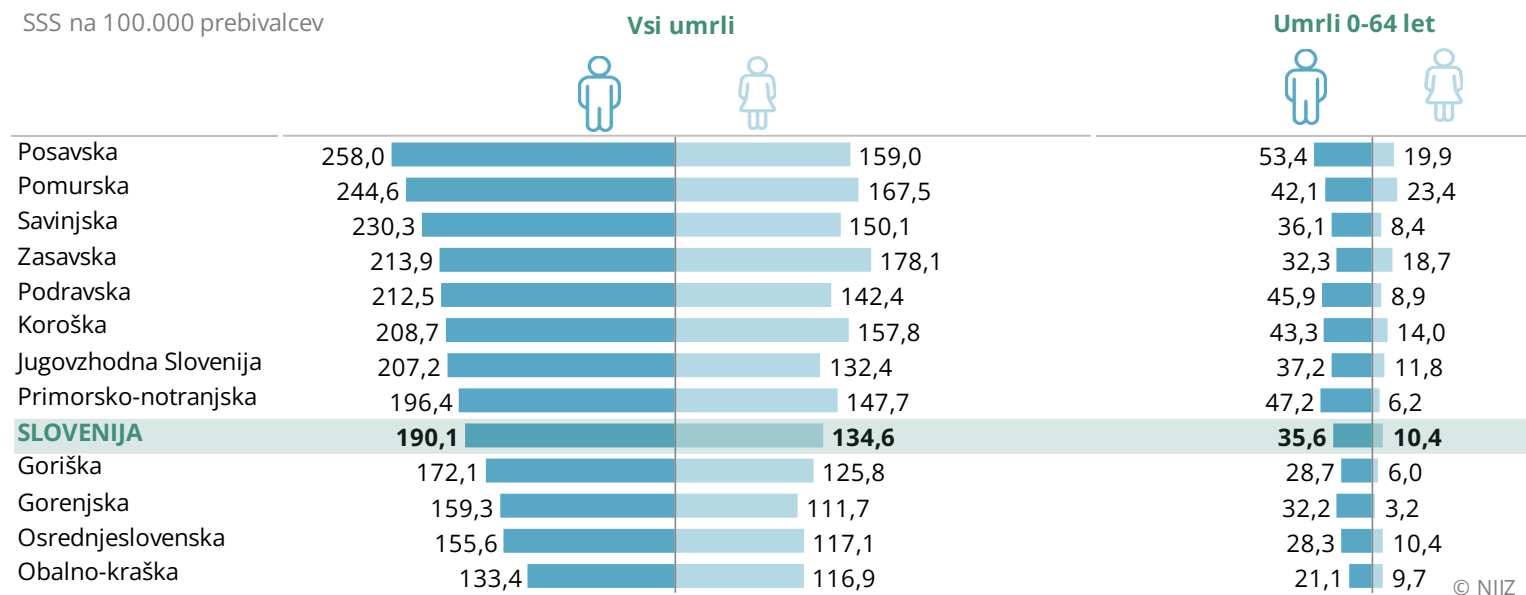

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

V letu 2021 je opazno splošno zmanjšanje starostno standardizirane stopnje umrljivosti v primerjavi z 2020, razen v posameznih statističnih regijah.

2.4.1 Slika 10: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil je bila v letu 2021:

najvišja pri MOŠKIH v posavski regiji,
pri ŽENSKAH v zasavski regij,

najnižja pri MOŠKIH v obalno-kraški regiji,
pri ŽENSKAH v gorenjski regij.

Starostno standardizirana stopnja prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom) za boleznimi obtočil je bila v letu 2021:

najvišja pri MOŠKIH v posavski regiji,
pri ŽENSKAH v pomurski regij,

najnižja pri MOŠKIH v obalno-kraški regiji,
pri ŽENSKAH v gorenjski regij.

2.4.1 Tabela 5: **Umrli zaradi bolezni obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021

			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Število															
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	231	551	119	449	97	158	228	659	280	92	187	135	3.186
		Ž	294	717	160	563	149	187	289	983	395	131	284	230	4.382
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	78	135	27	100	22	27	57	162	65	25	50	29	777
		Ž	82	180	43	124	35	54	72	238	102	29	73	62	1.094
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	75	213	38	161	43	49	87	241	98	35	57	45	1.142
		Ž	46	133	22	103	33	27	56	174	67	23	50	41	775
Srčna odpoved	I50	M	31	63	21	57	7	23	22	75	34	7	22	24	386
		Ž	77	194	35	154	25	51	80	195	105	39	74	61	1.090
Na 100.000 prebivalcev															
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	405,4	332,7	332,8	342,6	341,2	412,6	306,6	239,3	263,9	337,2	312,5	228,6	301,1
		Ž	510,7	442,6	458,7	441,2	523,0	499,5	404,1	351,0	374,8	504,4	485,3	386,9	417,8
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	136,9	81,5	75,5	76,3	77,4	70,5	76,7	58,8	61,3	91,6	83,6	49,1	73,4
		Ž	142,4	111,1	123,3	97,2	122,9	144,3	100,7	85,0	96,8	111,7	124,8	104,3	104,3
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	131,6	128,6	106,3	122,8	151,3	127,9	117,0	87,5	92,4	128,3	95,3	76,2	107,9
		Ž	79,9	82,1	63,1	80,7	115,8	72,1	78,3	62,1	63,6	88,6	85,4	69,0	73,9
Srčna odpoved	I50	M	54,4	38,0	58,7	43,5	24,6	60,1	29,6	27,2	32,0	25,7	36,8	40,6	36,5
		Ž	133,8	119,8	100,3	120,7	87,8	136,2	111,9	69,6	99,6	150,2	126,5	102,6	103,9

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46)

2.4.1 Tabela 6: Hospitalizacije zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021

		Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA	Tujina	
Število¹⁾																
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	1.285	2.855	903	2.659	672	874	1.469	4.304	1.936	546	1.427	1.315	20.245	188
		Ž	903	2.203	642	1.887	485	648	1.010	3.243	1.427	341	1.144	982	14.915	78
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	366	786	233	753	237	273	508	1.437	589	187	380	467	6.216	73
		Ž	136	398	80	323	107	125	226	839	292	74	157	271	3.028	23
Srčna odpoved	I50	M	216	367	131	388	89	141	172	401	244	52	221	174	2.596	15
		Ž	185	452	100	378	107	171	187	432	260	66	247	183	2.768	12
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	180	398	102	334	65	102	171	494	215	38	159	139	2.397	21
		Ž	153	401	96	289	59	85	136	426	186	52	205	129	2.217	17
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	152	352	82	281	61	96	208	562	246	71	175	142	2.428	20
		Ž	132	250	65	214	39	50	147	378	187	29	130	95	1.716	4
Na 1.000 prebivalcev²⁾																
Bolezni srca in ožilja	I00-I99	M	22,6	17,2	25,3	20,3	23,6	22,8	19,8	15,6	18,2	20,0	23,8	22,3	19,1	
		Ž	15,7	13,6	18,4	14,8	17,0	17,3	14,1	11,6	13,5	13,1	19,5	16,5	14,2	
Ishemične bolezni srca	I20-I25	M	6,4	4,7	6,5	5,7	8,3	7,1	6,8	5,2	5,6	6,9	6,4	7,9	5,9	
		Ž	2,4	2,5	2,3	2,5	3,8	3,3	3,2	3,0	2,8	2,8	2,7	4,6	2,9	
Srčna odpoved	I50	M	3,8	2,2	3,7	3,0	3,1	3,7	2,3	1,5	2,3	1,9	3,7	2,9	2,5	
		Ž	3,2	2,8	2,9	3,0	3,8	4,6	2,6	1,5	2,5	2,5	4,2	3,1	2,6	
Možganskožilne bolezni	I60-I69	M	3,2	2,4	2,9	2,5	2,3	2,7	2,3	1,8	2,0	1,4	2,7	2,4	2,3	
		Ž	2,7	2,5	2,8	2,3	2,1	2,3	1,9	1,5	1,8	2,0	3,5	2,2	2,1	
Motnje srčnega ritma	I44-I49	M	2,7	2,1	2,3	2,1	2,1	2,5	2,8	2,0	2,3	2,6	2,9	2,4	2,3	
		Ž	2,3	1,5	1,9	1,7	1,4	1,3	2,1	1,3	1,8	1,1	2,2	1,6	1,6	

¹⁾ Vključno s tujci

²⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov

2.4.1 Tabela 7: **Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu¹⁾ zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021**

na 1.000 prebivalcev		Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-kraška	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Specialistična ambulantna dejavnost														
Bolezni srca in ožilja I00-I99	M	50,7	59,3	67,1	61,6	35,9	36,7	65,4	113,2	45,4	17,6	64,7	84,3	71,6
	Ž	54,9	63,5	68,6	65,1	41,2	42,0	79,0	108,3	44,7	33,9	65,5	80,5	73,5
Hipertenzivne bolezni I10, I11, I13	M	13,7	10,1	14,0	16,8	2,0	8,7	9,5	13,0	9,9	3,3	14,7	11,7	11,8
	Ž	17,6	12,3	14,1	21,6	2,8	12,2	10,2	16,5	9,4	3,5	15,5	14,5	14,3
Bolezni perifernih žil I70, I80, I83	M	4,5	11,2	14,4	4,6	9,8	3,7	16,4	14,6	4,3	11,0	10,1	16,1	10,6
	Ž	7,3	15,8	21,9	8,0	17,2	6,4	32,1	19,5	6,4	26,9	16,1	19,1	15,9
Motnje srčnega ritma I44-I49	M	9,3	8,5	10,2	7,8	8,5	7,0	8,9	16,8	16,7	0,8	10,8	16,6	11,9
	Ž	9,4	9,4	10,3	8,0	6,9	7,3	8,8	15,4	16,5	1,2	8,7	14,3	11,4
Primarna raven¹⁾														
Bolezni srca in ožilja I00-I99	M	142,8	108,4	90,0	103,8	119,1	104,0	98,9	80,1	131,2	116,1	111,8	100,4	103,4
	Ž	169,6	123,8	113,5	121,6	126,3	125,9	111,2	84,3	143,3	128,9	126,7	112,8	116,1
Hipertenzivne bolezni I10, I11, I13	M	77,0	60,9	39,4	55,5	52,7	52,7	48,9	35,9	64,7	44,3	49,0	40,8	50,7
	Ž	91,2	72,0	52,4	66,1	60,2	68,1	55,8	38,5	71,2	52,0	56,4	46,2	58,3
Bolezni perifernih žil I70, I80, I83	M	13,4	11,0	12,9	10,1	14,1	7,9	8,5	8,0	11,5	13,3	10,2	14,8	10,4
	Ž	22,1	15,5	22,6	17,2	18,5	15,1	14,8	13,3	18,9	23,7	17,7	21,1	16,7
Motnje srčnega ritma I44-I49	M	15,6	8,8	10,8	9,5	11,9	14,5	9,9	8,6	11,8	14,4	16,6	9,8	10,6
	Ž	16,8	9,2	12,4	10,4	10,4	14,8	10,5	8,2	12,9	14,3	15,9	9,5	10,8

¹⁾ Ne vključuje patronažne dejavnosti.

Viri: Podatki zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT) (NIJZ 2)

2.4.1 Tabela 8: *Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ in statističnih regijah, Slovenija, 2020*

Statistična regija	Zvišan krvni tlak				Zvišane maščobe v krvi				Prebolela srčna kap				Srčno popuščanje				Možganska kap				%
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	
Pomurska	25,9	27,7	27,4	30,6	20,7	19,5	25,3	30,8	0,9	2,8	2,0	2,2	4,4	4,5	4,2	6,4	1,0	1,9	1,6	2,4	
Podravska	26,4	27,4	26,4	26,5	22,1	24,4	26,5	30,6	2,2	1,9	1,1	2,3	4,5	3,9	3,1	3,3	1,7	2,7	0,9	2,1	
Koroška	24,9	25,3	28,2	20,1	20,5	23,8	31,5	27,8	2,2	0,9	3,5	2,6	4,3	4,0	3,8	3,7	1,4	1,7	1,9	2,4	
Savinjska	28,0	25,3	28,0	22,8	23,6	25,3	27,4	26,1	2,5	1,7	2,7	1,6	5,5	4,1	5,3	5,2	1,6	1,4	2,0	1,4	
Zasavska	33,6	29,0	23,2	36,1	24,4	25,7	28,0	33,9	1,6	4,0	3,3	4,8	3,6	5,9	5,1	2,8	1,6	1,2	2,7	1,7	
Posavska	27,6	29,7	35,5	29,2	19,0	22,5	28,1	26,3	3,7	1,7	1,6	1,8	4,1	3,6	4,5	3,9	1,5	2,1	2,3	1,2	
Jugovzhodna Slovenija	27,6	29,0	30,6	25,5	22,8	28,7	25,8	27,1	1,3	2,9	1,8	1,9	2,5	3,3	4,4	4,3	1,4	2,0	1,9	1,8	
Osrednjeslovenska	24,1	23,0	21,2	20,2	22,2	24,7	24,5	29,2	1,3	2,4	2,2	1,7	2,7	3,2	2,8	3,0	1,2	1,7	1,9	1,8	
Gorenjska	20,5	22,9	22,5	24,2	19,8	24,1	23,3	26,9	1,2	1,4	2,1	2,9	2,0	2,4	3,3	3,3	1,0	1,6	1,4	1,8	
Primorsko-notranjska	27,4	30,8	28,4	17,4	33,2	22,5	29,5	28,5	2,6	1,2	2,9	4,1	3,1	4,0	4,8	4,2	1,0	1,1	1,5	0,8	
Goriška	22,6	25,6	23,8	24,8	21,2	22,2	24,6	25,8	1,6	2,5	2,4	1,6	1,6	3,0	3,0	2,4	1,4	1,2	1,0	0,6	
Obalno-kraška	18,8	26,0	22,4	24,8	26,4	29,7	28,4	27,3	2,7	1,4	2,2	2,4	4,2	2,9	4,1	2,9	0,5	1,2	1,2	1,5	
SLOVENIJA	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7	

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020

2.4.1 Slika 11: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2020

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2020

Med statističnimi regijami so v letu 2020 anketiranci v najvišjem/najnižjem deležu poročali:

ZVIŠAN KRVNI TLAK

najvišji %

v zasavski regiji

najnižji %

v primorsko-notranjski r.

ZVIŠANE MAŠČOBE V KRVNI

najvišji %

v zasavski regiji

najnižji %

PREBOLELA SRČNA KAP

najvišji %

v zasavski regiji

najnižji %

v savinjski in goriški regiji

SRČNO POPUŠČANJE

najvišji %

v pomurski regiji

najnižji %

v goriški regiji

MOŽGANSKA KAP

najvišji %

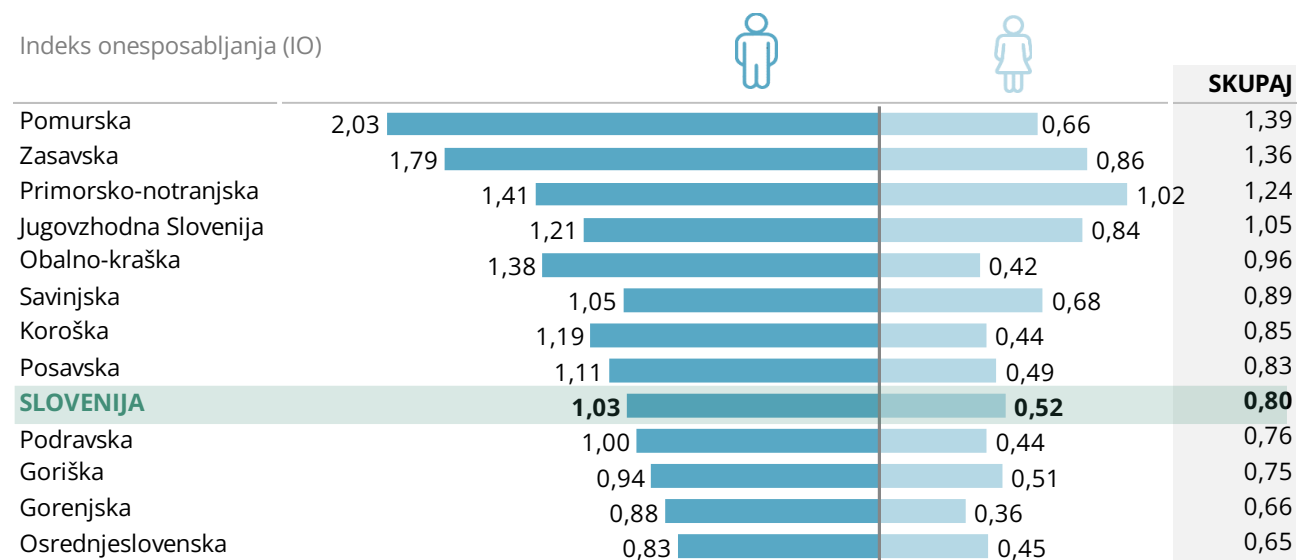
v koroški in pomurski r.

najnižji %

v goriški regiji

2.4.1 Tabela 9: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDC zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah delodajalca¹⁾, Slovenija, 2021

© NIJZ

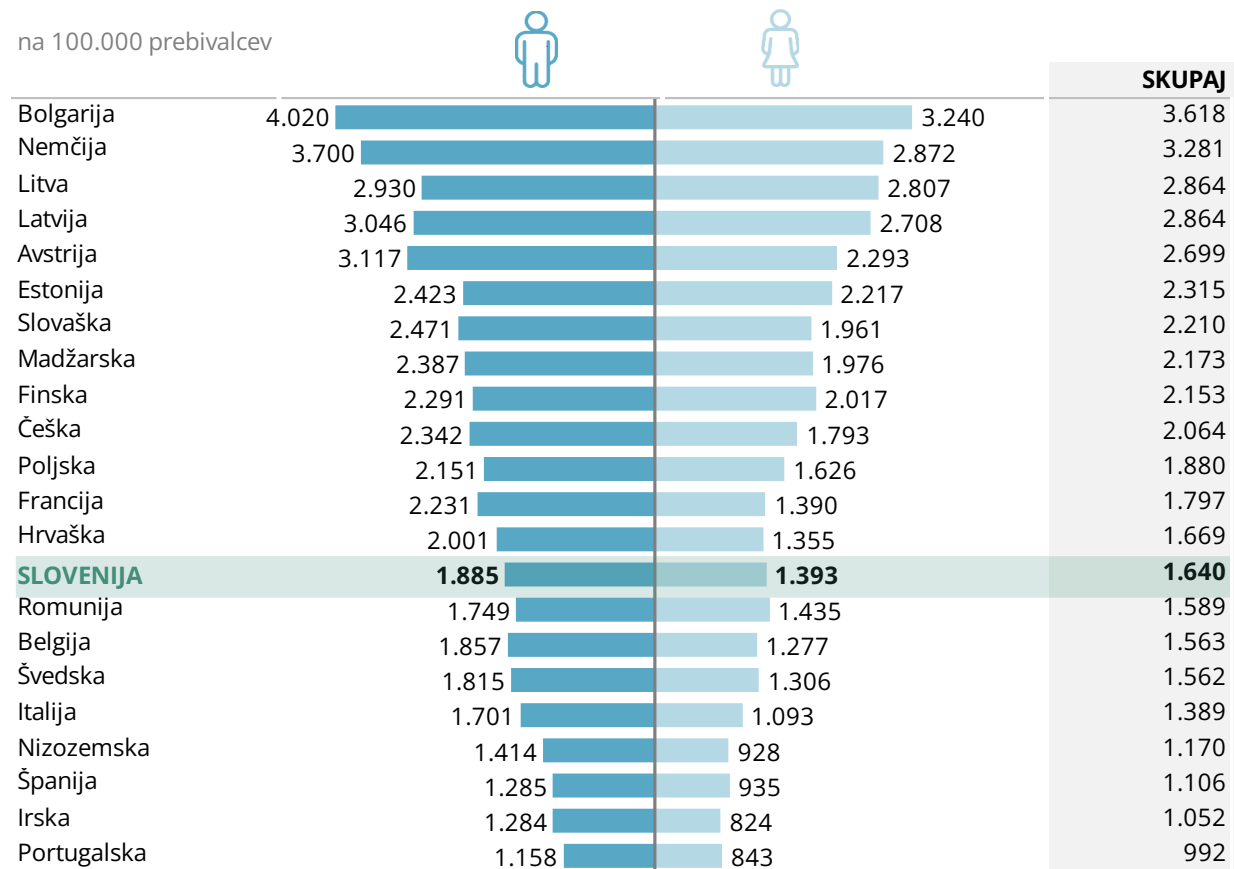
¹⁾ Po statističnih regijah centralne ali lokalne enote delodajalca.

Viri: NIJZ 3 – Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS)

MEDNARODNE PRIMERJAVE

2.4.1 Tabela 10: *Hospitalizacija zaradi bolezni obtočil* po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2020

© NIIZ

Viri: EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, 3. 11. 2022

DEFINICIJE

OKRAJŠAVA	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
	Bolezni obtočil	Bolezni obtočil so bolezni, ki prizadenejo srce in/ali krvne žile. To so različne bolezni srca, možganskega žilja in perifernih žil, zvišan krvni tlak in drugo.	Imenujemo jih tudi bolezni obtočil, srčno-žilne bolezni ali kardiovaskularne bolezni. IX. Bolezni obtočil: I00-I99 (MKB-10 klasifikacija)	Cardiovascular diseases
AMI	Akutni miokardni infarkt	Akutni miokardni infarkt ali srčni infarkt pomeni nenadno motnjo delovanja srca zaradi prekinjenega dotoka krvi v koronarnih (venčnih) srčnih arterijah.	Imenujemo ga tudi srčna kap. MKB-10 klasifikacija: I21 in I22	Acute myocardial infarction
CVI	Cerebrovaskularni insult	Cerebrovaskularni insult ali možganska kap je nenadna motnja delovanja možganov zaradi nezadostne oskrbe s krvjo. Nastane lahko zaradi motnje dotoka krvi v možgane, običajno zaradi strdka v žili (ishemična možganska kap), ali zaradi krvavitve v možganih (hemoragična možganska kap).	MKB-10 klasifikacija: I61, I63 in I64	Cerebrovascular insult
	Groba stopnja	Groba stopnja je podatek o številu primerov bolezni ali številu umrlih, preračunan na 100.000 oseb opazovane populacije.		Crude rate
	Starostna standardizacija	Starostna standardizacija je tehnika v epidemiologiji in demografiji, ki omogoča medsebojno primerjavo populacij z različnimi starostnimi strukturami.		Age standardization
SSS umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja umrljivosti (SDR) je metoda direktne standardizacije, kjer se izračun stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev, razdeljen po petletnih starostnih skupinah, umeri s preračunom na standardno populacijo, kar izniči razlike v populaciji glede starosti prebivalstva posameznih držav/regij/teritorija. Ta postopek omogoči neposredno primerjavo stopenj umrljivosti po posameznih državah, ne glede na razlike v starostni strukturi prebivalstva posamezne države.	Pri izračunu SSS se uporablja Evropska standardna populacija (ESP) . Glede na namen opazovanja sta za standardizacijo podatkov uporabljeni populaciji: - Svetovne zdravstvene organizacije (1976) Več informacij: http://health.gov.ie/wp-content/uploads/2014/03/WHO-Standard-Popuation.pdf - evropskega statističnega urada Eurostat-a (2013). Več informacij: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home	Standardized death rate

OKRAJŠAVA	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
BS	Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela	Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in drugih zdravstveno upravičenih razlogov se v enakem pomenu opisuje tudi z izrazi absentizem, zdravstveni absentizem, bolniška odsotnost.	Podatki o začasni odsotnosti z dela med prebivalci Slovenije so vodeni v podatkovni zbirki "Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov", in sicer na podlagi "Potrdila o upravičeni zadržanosti od dela" (obr. BOL/03), ki ga je izdal pooblaščen izvajalec zdravstvenega varstva. Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/	Absenteeism from work
IO	Indeks onesposabljanja	Indeks onesposabljanja je število koledarskih dni nezmožnosti za delo na enega zaposlenega delavca v enem letu.	IO = število koledarskih dni nezmožnosti za delo / število zaposlenih	Index of temporary disability
PDC	Polni delovni čas	Polni delovni čas šteje 40 delovnih ur na teden, razen kadar je z zakonom ali kolektivno pogodbo določeno drugače.	Po Zakonu o delovnih razmerjih polni delovni čas ne sme biti daljši od 40 ur na teden. Z zakonom oziroma kolektivno pogodbo se lahko kot polni delovni čas določi tudi čas, ki je krajši od 40 ur, vendar ne manj kot 36 ur na teden.	Full-time employment
CINDI	Raziskava Z zdravjem povezan življenjski slog	Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog je bila izvedena med odraslimi prebivalci Slovenije v letih 2001, 2004, 2008, 2012, 2016 in 2020. Njen namen je odkrivanje razširjenosti in medsebojne povezanosti dejavnikov tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih, in sicer glede kadilskih, pivskih, prehranjevalnih in gibalnih navad, pa tudi glede obnašanja v zvezi z varnostjo v cestnem prometu in glede koriščenja nekaterih zdravstvenih storitev. Na osnovi zbranih podatkov bo lažje oblikovati prihodnje programe za izboljšanje zdravja vseh prebivalcev Slovenije, podatki pa so v pomoč tudi pri smiselnem načrtovanju preventivnih zdravstvenih aktivnosti.	Vzorčni okvir za pripravo vzorca je predstavljal Centralni register prebivalstva. Vzorec je pripravil Statistični urad Republike Slovenije na podlagi stratificiranega enostavnega slučajnega vzorčnega načrta. V vzorec je bilo vključenih 17.500 prebivalcev Slovenije, ki so bili na dan začetka anketiranja stari od 18 do vključno 74 let. Terenska faza ankete je potekala od 11. maja do konca julija 2020. Končna skupna stopnja odgovora v raziskavi je bila 49,7 %, pri čemer je stopnja odgovora po pošti dosegla 24,9 %, stopnja odgovora po spletu pa 24,8 %. V primerjavi z letom 2016 se je stopnja odzivnosti po spletu pomembno zvišala, in sicer kar za 12,6 %, kar pomeni, da s spletnim načinom anketiranja dosegamo vedno širši del populacije. Pri analizi trendov so bili prebivalci v starosti 18–24 let zaradi primerljivosti s podatki iz let 2008, 2012 in 2016 izključeni.	CINDI Health Monitor Survey
ITM	Indeks telesne mase	Indeks telesne mase (ITM) je razmerje med telesno maso in kvadratom telesne višine, ki ga izrazimo v kg/m ² . Stanje hranjenosti pri odraslih se glede na indeks telesne mase deli v naslednje kategorije: do 18,4 podhranjenost, od 18,5 do 24,9 normalna hranjenost, od 25,0 do 29,9	Pri ocenjevanju čezmerne hranjenosti in debelosti se uporablja indeks telesne mase, ki pa ne odraža dejanskega deleža telesne maščobe. Indeks telesne mase = telesna teža (kg) / telesna višina ² (m ²)	Body mass index (BMI)

OKRAJŠAVA	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
		čezmerna hranjenost, od 30,0 do 34,9 debelost I. stopnje, od 35,0 do 39,9 debelost II. stopnje, 40,0 in več izredna debelost (III. stopnje).		
	Specialistična ambulantna dejavnost	Specialistična ambulantna dejavnost je zdravstvena dejavnost na sekundarni in terciarni ravni zdravstvenega varstva. Specialistična ambulantna dejavnost kot nadaljevanje oziroma dopolnitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsega poglobljeno diagnostiko, zdravljenje bolezni ali bolezenskih stanj ter izvajanje ambulantne rehabilitacije.	Poglavje vključuje podatke o specialistični ambulantni dejavnosti na sekundarni in terciarni ravni, ki je dostopna z napotnico oz. v nekaterih primerih tudi brez napotnice. Vir podatkov so računalniško podprta poročila zunajbolnišnične zdravstvene statistike (ZUBSTAT). Poročajo javni in zasebni izvajalci specialistične ambulantne dejavnosti. Specialistično ambulantno dejavnost izvajajo bolnišnice, zdravstveni domovi, zdravilišča in zasebni zdravniki specialisti posameznih strok. Specialistična ambulantna dejavnost je izredno heterogena, v Sloveniji med regijami neenakomerno razvejena in zelo raznoliko organizirana.	Out-patient specialist services
BO	Bolnišnična obravnava	Bolnišnična obravnava je skupen izraz za vse obravnave v bolnišnični zdravstveni dejavnosti, od sprejema do odpusta, in pomeni skupek aktivnosti (opazovanje, diagnostika, zdravljenje in rehabilitacija), ki se nanašajo na zdravstveno oskrbo v stacionarni ustanovi (bolnišnici). Sem sodijo različne vrste bolnišničnih obravnav.	Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/ .	Hospital care
	Hospitalizacija (obrnava z nočitvijo)	Hospitalizacija je neprekinjena, več kot 24 ur (ali vsaj preko noči) trajajoča obravnava pacienta v posteljni enoti bolnišnice. Začne se s sprejemom, nadaljuje z eno ali več epizodami zdravljenja in zaključí z odpustom. Izjemoma je hospitalizacija krajša kot 24 ur, če je bil pacient že prvi dan hospitalizacije premeščen v drugo bolnišnico ali če je v tem času umrl.	Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/ .	Hospitalisation
	Zunajbolnišnična obravnava	Zunajbolnišnična obravnava je neprekinjena ambulantna zdravstvena obravnava pacienta (na primarni, sekundarni ali terciarni ravni zdravstvenega varstva), pri kateri izvajalec zagotavlja zdravstvene storitve, a ki ne vključuje nočitve v bolnišnici.	Zunajbolnišnična obravnava lahko poteka v zdravstveni in zobozdravstveni dejavnosti ter v drugih dejavnostih za zdravje (zdravstvena nega, patronažna dejavnost, fizioterapija itd.).	Outpatient care

SEZNAM SLIK

2.4.1 Slika 1: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija in EU, 2000–2019	2
2.4.1 Slika 2: Umrli zaradi akutnega miokardnega infarkta (AMI) po starostnih skupinah - moški, Slovenija, 2000–2021	5
2.4.1 Slika 3: Hospitalizacije¹⁾ zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija 2012–2021	5
2.4.1 Slika 4: Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2012–2021	7
2.4.1 Slika 5: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	10
2.4.1 Slika 6: Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ glede na ITM, Slovenija, 2020 ..	10
2.4.1 Slika 7: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija, 2012–2021	11
2.4.1 Slika 8: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2021	12
2.4.1 Slika 9: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2012–2021	13
2.4.1 Slika 10: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	14
2.4.1 Slika 11: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2020	19

SEZNAM TABEL

2.4.1 Tabela 1: Umrli zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	4
2.4.1 Tabela 2: Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	6
2.4.1 Tabela 3: Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu zaradi boleznih obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2021	8
2.4.1 Tabela 4: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	9
2.4.1 Tabela 5: Umrli zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	15
2.4.1 Tabela 6: Hospitalizacije zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	16
2.4.1 Tabela 7: Obiski v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu¹⁾ zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	17
2.4.1 Tabela 8: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ in statističnih regijah, Slovenija, 2020	18
2.4.1 Tabela 9: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi boleznih obtočil po spolu in statističnih regijah delodajalca ¹⁾ , Slovenija, 2021	20
2.4.1 Tabela 10: Hospitalizacija zaradi boleznih obtočil po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2020	21